

A SÍNEK MENTÉN

Végig a megváltozott periférián Zuglótól Erzsébetig

— Mindenki felszállt? Tes-
sék vigyázni!
Indul a 13-as villamos.

Kerepesi út

A kocsiablak négyszögé-
ben lassan elmarad a Kere-
pesi úti lakótelep. Ahogy a
kép zsongorodik, úgy erősö-
dik a narrátor hangja:

— A bolgárkertek szélén
1953-ban jelentek meg elő-
ször a kőművesek. 1954 vé-
gére felépült 32 három-,
négyemeletes, és egy hét-
emeletes ház, bennük 1854
lakás, mellettük iskola, óvo-
da, bölcsőde, üzletsor, park,
szobor. Kultúrház, mozi
nincs. A munka átterjedt a
Nagy Lajos király útjára.
Ide 2892 lakást építettek.

— Itt dolgozott a leghíre-
sebb pesti ács: Musitz. Gyor-
san beszélt, a munkát is ha-
darta. Az ég kupolája alatt
artistaként lépett, egyik ge-
rendáról a másikra, kezében
villogott a szekerce, néha le-
szólt a porondra, „idehallgas-
son, fiam! Vágjon ketté egy
deszkát”. Hol? — hangzott a
mélyből. A mester magasból
rápökött a deszkára: „Ott,
édes fiam”. Ez volt az ács-
centiméter, pontos, mint a
patikai mérleg. Mindenkinék
elmondta, hogy egy ács nem
ács. Két ács: fél ács. És csak
három ács: egy ács. De az-
tán, aki ács, az legyen is ács,
mert ha nem, akkor: takács.

A villamos fordul, a lakó-
telep eltűnik. Az ablakkép
helyére új látvány lép: pusz-
taság, elhanyagolt, rendezet-
len terület, néhány fa. Itt-
ott alacsony ház. Eörs vezér
tér és környéke. Ugyanez, az
építész szemében: ami lesz
— tizenhét emeletes házak,
ABC, kultúrcentrum, föld-
alatti-végállomás, elővárosi
gyorsvasút. Hét és fél ezer
lakás, 30 ezer ember — egy
házgyárban készült Kapos-
vár.

Sör-sarok, tv-sarok — éles sarok

A kalauz széthúzza a pe-
ronajtókat, és kiszól: Éles-
sarok. Van leszálló?

Mondhatta volna: bor-
sarok, sör-sarok, tv-sarok. A
távolban: az Orion. A ma-
gyar tv bölcsője. Benne a
legifjabb újszülött: a csupa-
szem Delta. Errébb a Sör-
gyár, kövér, fekete kémé-
nyek, habos malátalé illat-
hulláma. Hasas, nehéz hor-
dók gurulnak, teherautók,
vasuti kocsik torkába. A ká-
dak, az üstök között gőzben,
hűsben, pince mélyében, az
emelet komlófelhőiben ser-
főző legények állnak, Brau-
meisterek, sárga lét csordí-
tanak korsóba, talán leves-
ből szedett, kifőtt marhahús-
ra gondolnak, remegő velőre.
Erre inni kell.

A kőbányai serfőzés titkát
a Bier-dinasztiából IV. Dach-
skobler örzi. Apjától tanul-
ta, aki harmincegy évig 40
millió hektoliter sört főzött
a Dréherben. A jó sör arany-
sárga. Háromujnyi kemény,
tartós hab takarja. Ize: kel-
lemes, komló- és maláta-
aromás. Teleszáj-ízű — voll-
mundig. IV. Dachskobler re-
kordja: harminchat éve dol-
gozta: harminchat éve dol-
gozta: harmadik serfőző-
generációt nevei.

A villamosmegállótól né-
hány méterre kagyló alakú
tető leng a magasban. Fur-
csa építmény. Közép-Európa
legnagyobb függesztett tető-
zete. Kábel és alumínium.
Alatta hatezer hektoliteres
borpince udvara tátong. A
föld alatt: bormúzeum. Ar-
rébb egy másik lejárati a
zöldégespincébe.

Új, még újabb, legújabb Harmat utca

Lassít a villamos. Harmat
utca, A narrátor beszél:
— Ez is új lakótelep. Ta-

lán még kész sem volt, meg-
jelent a szódás, a pesti figu-
ra. Mindig délután jött, a
Pataki István tér felől for-
dult, kocsiját egy ló húzta,
kerekei nyikorogtak, az üve-
gek koccantak, csörögtek és
a szódás elnyújtott, magas
fejhangon kiáltotta portéká-
ját. Ketten ültek a bakon.
Apa és fia. Múltak az évek,
a fiú felnőtt, szép legény
lett. Egyszer a magasrangú
katonatiszt lakásában egy
kislány nyitotta kezéből a
szódásüveget — annyira raj-
ta felejtette szemét.

Ma boldog házások. A régi
városnegyed még újabb ré-
szében, szövetkezeti lakást
vettek.

Feljebb, a kőbányai domb-
tetőn épül a legnagyobb
Harmat utcai lakótelep. Egy
ember áll az első ház kapu-
jában. Szilasi Imre. Messzire
néz, túl a rügyező fákon, a
háztetők felett, keresi, kut-
tatja, látja-e még a szoba-
konyhás régi házat, ahol har-
minckét évig lakott. Füstfel-
hő száll a fűrkésző szem út-
jába, a kertészetben kórót
égetnek a lányok — füstza-
gúan tavaszodik.

Bontókra váró megálló

Este hat óra. A Rottenbil-
ler-keret kristálypalotája, a

Kőbánya mozi előadásra
csenget. A bejárat előtt 25
autó parkíroz. Kijárnak ide
a Belvárosból is. Az előcsar-
nokban 486 izzó ragyog, a
nézőtérén lassan elhalványul
380 lámpa, fénycső, a széles-
vásznon megjelenik a St.
Tropezi esendőr, s a „düli,
düli szent tropéz” slágert
harminchat hangszóró omtja.

Visz a villamos. A Körösi
Csona Sándor út házai tar-
ka, színes ruhába bújtak. A
Mázsa téren felállított repü-
lőgép-pesszóban már ki-
gyulladtak a lámpák. El-
hagyjuk a kőbányai fűtőerő-
művet. Meleget ad gyárak-
nak, lakásoknak.

A Ceglédi út előtt megáll
a 13-as. Balra, jobbra, régi
bérkaszárnnyak, mellette ala-
acsony, földbe rogyant bara-
kok, hátukon az elmaradha-
tatlan vadszőlő. Valahonnan
bendzsó, gitár, szájharmoni-
ka szól. Beatles. Ave Maria.
Roberta. Valaki kellemes
hangon énekel. Közlebről:
a ház sarkában fiúk, lányok.
Muzsikáló csoport. Zenés
nemzedék.

— Apukád hol muzsikál?

— Bécsben.

— És a tiéd?

— Most nem tudom. Utan-
van.

Itt az életelőbbre tart a
körülményeknél. A házak fe-
lett már kongatják az ítéle-
tet: lebontásra vár mind-

egyik. Eltűnik majd, mint
Mária Valéria a szemközti
oldalról. Helyére épül az Ül-
lői úti lakótelep, az idén be-
fejezik. A munkának gigászi
számai vannak. 25 ezer négy-
zetméter utat építettek, na-
gyobbat a Dózsa György út
felvonulási területénél. A
távfütés csöve hat kilométer
hosszú. Ugyanennyi a vízcső.
A gázcsöveket, ha egymásra
illesztenék, kétszer olyan
magas lenne, mint a Szabad-
ság-hegy. Új módszerrel, sa-
lakblokkal készültek a há-
zak. Egy nap alatt egy eme-
let.

Húsz kilométer Budapest

A villamos átkattog a kül-
városi telkeken. A távolban
világítótoronyok ragyognak,
Ferencváros, rendezőpálya-
udvar. A Vegyiművekből fe-
hér füstfátyol omlik a csilla-
gos égre. Baloldalt megjelen-
nek az erzsébeti házak. Vég-
állomás, Nagy Sándor utca.
A táblán csak ennyi áll: el-
ső kocsik indul 4 óra 15 per-
cor. Az utolsó 23,15. Hiány-
zik a feliratból: a villamos-
vonal hosszúsága 20 kilomé-
ter 600 méter. Naponta 26 450
utast szállít. Egy Salgótar-
jánt. S ami végképp nincs a
táblán: átszeli a megválto-
zott perifériát.

Békés Attila